

Rudolf Anica

Egy metaarchívum lehetőségei

Tajvan kiállítása
a biennálén

Palazzo delle Prigioni,
Velece,
2022. IV. 23. – XI. 27.

A Cecilia Alemani kurátor rendezte 59. biennálé a poszthumán és posztgender teóriák lakmuszpirja. A központi kiállításba válogatott, gyakran monumentális alkotások az ember természetben elfoglalt helyét, annak létjogosultságát kérdőjelezi meg, illetve magát az emberi természetet helyezik vizsgálódásuk tárgyává, bizalmukat veszítve az „értelem emberének” eddig tételezett, univerzális ideájában. Az 58 ország

több mint 200 művészt felvonultató *The Milk of Dreams* szürreális forgatagában többek között sárból megformált, állatot és embert ötvöző titánok, ijesztő-taszító kiborgok, fákkal közösülő emberszerű lények közvetítik a belső feszültségektől terhes, eksztatikus létállapotokat különféle módon ábrázolt, megcsonkított tájakon, és a nyomasztó benyomásokat az sem feledteti, hogy időnként üdítő irónia vegyül a szürrealizmusba. A korszellem

Impossible Dreams,
installációs nézet,
Palazzo delle
Prigioni, 2022
A Tajpeji
Szépművészeti
Múzeum jóvoltából
↓ →

igazolja a kurátori tesztet, hiszen a központi koncepció mellett számos nemzeti pavilon – köztük (legalábbis az álmok és a szürrealitás talaján) a magyar is – áramvonalasan követi a fősodort.

A tajvani projekt ettől lényegében eltérő; azonban bizonyos szempontból szintén tesztcsikként működik – ezért is találtam érdekesnek a közelebbi vizsgálatát. A kiállítás a címében (*Impossible Dreams*, „Lehetetlen álmok”) igazodik a fő témához. Bár nem így tervezték. Ha Sakuliu Pavavaljungot, a Tajvan képviselőjében Vencében idén kiállítani készülő művészt januárban nem helyezik vád alá többrendbeli szexuális visszaéléseért, akkor egy másik kiállítás valósult volna meg a Palazzo delle Prigionibian. (A palota egyébként 1614-től börtönként funkcionált, és egy ideig maga Casanova is raboskodott ott.) Első ránézésre talán megúszósnak tűnhet ez a kiállítás – kevesebb mint három hónap alatt készítették elő –, ha azonban egy kicsit mélyebbre ásunk, számos izgalmas réteget tárhatunk fel a kulturális emlékezetről, az archívumról mint médiumról és a szabad diskurzusokról.

A projekt két részből áll. A helyszínen egy történeti kiállítás látható, amely Tajvan kulturális kontextusát és perspektíváit mutatja be az elmúlt évek biennáléin való szereplésének tükrében. Az 1995–2019 között megrendezett tajvani kiállítások archív anyagát a Tajpeji Szépművészeti Múzeum állította össze. A másikat négy internetes fórum alkotja Patrick Flores Fülöp-szigeteki kurátor védnökségével. Az archív és a netes felületek közös pontja az emlékezés – az előbbi az emlékezeti (archivált), az utóbbi a jelenléti (valós idejű) diskurzusok révén. Az archív tárlat tere az emlékezet újraaktiválásá-

ra szolgál: steril fehér tárlókban jelennek meg a korábbi kiállítások témái és kurátori koncepciói, kiállítási fotók és dokumentumfilmek, látvány- és reklámtervek, valamint ezek dokumentációi. Számos mű megismétlődik a korábbi kiadásokból, köztük Yao Jui-Chung *Territory Takeover*, Tsui Kuang-Yu *Shortcut to the Systematic Life*, Tang Huang-Chen *I Go Traveling V – A Postcard with Scenery*, Tsai Ming-Liang *It's a Dream* és Chen Chieh-Jen *Empire's Borders* című műve, Chang Chien-Chi *China Town*-sorozata és Tehching Hsieh *Jumpja*. Ezek az (újra) élő archívumdarabok referenciaként szolgálnak jelen és múlt között.

A kurátorok célja a címadó „lehetetlen álmok” szókapcsolat értelmezésének kiterjesztése. Derrida szerint a vágyott jövőt lehetetlen elérni, azonban a dekonstrukció által a *lehetetlen* maga átélhető – azzal együtt, hogy annak tárgya végül soha nem fog aktualizálódni. Drucilla Cornell amerikai filozófus-teoretikus továbbgondolva a derridai lehetetlenfogalmat, azt állítja, hogy a *lehetetlen* valójában annyit jelent, hogy *még nem lehetséges*, ami által a jövőről való gondolkodásunk reményteli dimenzióba helyeződik át, ajtó nyílik a megoldások, a jobb dolgok, világok, esélyek irányába.

Az archívum mint kifejezőeszköz lezártága, befejezettsége, a létrehozásához nélkülözhetetlen precizitás, az akkurátus gyűjtés, a múlttal való becsületes szembenézés látszólag ellentmondásba kerül a vágyott, de bizonytalan-ságba vesző, nem tervezhető jövővel, amely az időbeliséget tekintve egy elhalasztott tartományba esik. A hiányérzetet a kiállítás azzal a reménnyel oldja, hogy amint újra felidéződnek a múlt fájdalmai, szorongásai, egyúttal kioltódnak a félelmek, és a teremtő képzeteknek lehető-

sége nyílik a válságok megoldására. Ilyen értelemben a retrospektív visszatekintés, az archívum egyfajta terápia, a megoldás pedig ugyan még nem jött el, de a lehetőség fennáll, a kulcs pedig a jelen diskurzusában rejlik.

A négy nemzetközi online fórumot Patrick Flores főkurátor, Manray Hsu független kurátor és Wu Mali, a Kaohsiung-i Egyetem Transzdiszciplináris Művészeti Intézetének professzora vezeti külföldi és helyi tudósok, valamint művészek részvételével. A cél, hogy egymástól különböző nézeteket és akár a konvencionálistól eltérő véleményeket hallgassanak meg és ütköztessenek, melyek a problémákat új perspektívába helyezhetik. A kiindulópont a tajvani kiállítások története, amelynek révén várhatóan dinamikus párbeszéd alakul ki a ma kulcsfontosságú kérdéseiről is.

A fórumok négy témára kérdeznak rá. *Mitől lesz pavilon egy pavilon?* Ez a beszélgetés Tajvan velencei bemutatkozását vizsgálja a kezdetektől, és az összefüggésekre történelmi perspektívából reflektál. *Idő, test, technológia:* a diskurzus a performanszokra és a testre történő reflexiókra kérdez rá, illetve a test, az idő és a technológia közötti kapcsolatot vizsgálja. *A történelem ökológiai* a természet és a történelem, a fajok, népek és szellemek vándorlása, valamint a társadalmi jelenségek mögött meghúzódó kozmológiák közötti összefüggéseket járja körül. *A Mások szabadsága / más szabadságok* című fórum a szabadsággal, az erőszakkal, az ellenállással kapcsolatos politikai nézeteket tárgyalja, különös tekintettel a szolidaritásra. Patrick Flores szerint „az archívum és a fórumok közötti kölcsönhatás gondolkodásra ösztönöz magáról a tajvani pavilonról, a kurátori gyakorlatokról és tágabban a kortárs művészetről, hogy új utakat kutasson a jövőre nézve”. A fórumok júliustól októberig havonta kerülnek megrendezésre, amelyekhez bárki csatlakozhat a taiwaninvenice.org/forums oldalon.

És hogy milyenek voltak a tajvani kiállítások 1995-től 2019-ig? Már a kezdetektől feltűnik a mindig aktuális témafelvetések kortárs, friss kifejezőmódja, a médiумhasználat korlátlanlansága, a high-tech. A 90-es években főként a kulturális diverzitás, a regionalitás kérdései, a folyton változó, kiszámíthatatlan környezeti és politikai hatások kerültek feldolgozásra. A 2000-es évek elején vizsgálták a mai emberre jellemző, egyedi pszichés állapotot, a gyors változások, a globalizáció következtében kialakuló új kulturális topológiákat, és a határok feloldásával kapcsolatosan olyan kérdésekre reagáltak, mint a világ élettereinek zsugorodása vagy az urbanizáció. Az ezt követő évtizedben a nosztalgia és az emlékezés került a fókuszba, az egyik évben magára a pavilonra történt reflexió, de 2019-ben megrázó és komplex művet láthattak a látogatók a nemi identitásuk miatt megbélyegzettekről is. Különleges volt a 2011-es kiállítás, amelyben a hang játszotta a főszerepet: a művészek videó- és hanginstallációjukban Tajvan hangzásvilágának feltárására vállalkoztak, és kísérletet tettek az akár társadalmi mozgalmak kialakulását is elősegítő, hang teremtette energia közösségi érzésének megragadására.

Néhány kivételtől eltekintve a tárlatokon művész-kollektívák szerepeltek, és a kiállítások mindig utaltak Tajvan politikai és kulturális helyzetére, a nemzetközi kortárs művészetben elfoglalt helyére, így az egyetemes kérdéscsoportok mindannyiszor konkréttá váltak. Végül tekintve az archívumon, látható, hogy az elmúlt évtizedek szereplései kivétel nélkül eredeti, korukat megelőző, úttörő projektek voltak. Az *Impossible Dreams* metaarchívuma pedig úgy előremutató, hogy nem ereszt el a költőféket – az álmok nem csapnak át sci-fibe –, hanem átélhető módon világítja meg az emberiség korszakváltását az összesség gesztusával.

↑ [Impossible Dreams, installációs nézet, Palazzo delle Prigioni, 2022](#)
A Tajpei Szépművészeti Múzeum jóvoltából